

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

Шипуліна Юлія Сергіївна

УДК 658.589(477)(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ
**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-
СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПІДПРИЄМСТВІ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Подається на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

 Юлія Сергіївна Шипуліна

Науковий консультант Прокопенко Ольга Володимирівна, доктор економічних наук, професор

*Згоден та містить за рекомендації з
першого і другого секретар спеціалізованої
ради ДбЧ.050.02*

Харків – 2018
Прокопенко О.В.

АНОТАЦІЯ

Шипуліна Ю.С. *Методологічні засади формування інноваційно-сприятливого середовища на промисловому підприємстві.* – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» (08 – Економічні науки). – Сумський державний університет, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, 2018.

Інтегральним результатом дисертаційного дослідження є розроблення та наукове обґрунтування концептуальних положень, теоретичних засад, методичних підходів та практичних рекомендацій щодо формування інноваційно-сприятливого середовища на промислових підприємствах на основі їх інноваційної культури в контексті забезпечення їх інноваційного розвитку.

Для досягнення мети в роботі поставлено та вирішено завдання щодо: дослідження тенденцій розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств України, виявлення особливостей еволюції, сутності та передумов створення інноваційно-сприятливого середовища на промислових підприємствах, систематизації підходи до його формування; удосконалення понятійного апарату теорії інноваційного розвитку щодо формування інноваційно-сприятливого середовища на промисловому підприємстві на основі його інноваційної культури; визначення місця і ролі інноваційної культури в системі складових потенціалу інноваційного розвитку промислового підприємства, розроблення на цій основі методологічного підходу до аналізу факторів, що впливають на її розвиток; формування методичних положень щодо вибору варіантів інноваційних рішень за результатами факторного аналізу стану інноваційної культури суспільства і

підприємства; удосконалення методичних засад кількісної багатофакторної оцінки інноваційної культури на рівні держави та окремого промислового підприємства; запропонування методичного підходу до діагностики стану інноваційної культури промислового підприємства; уточнення та систематизації інструментів і методів управління розвитком інноваційної культури промислового підприємства, запропонування теоретико-методичного підходу для їх оптимізації; удосконалення теоретико-методологічного підходу до мотивації розвитку інноваційної культури промислового підприємства; систематизації методів формування та розвитку інноваційно-сприятливого середовища на промисловому підприємстві, визначення місця інноваційної культури в цій системі, розроблення концептуальної схеми їх взаємодії; уточнення механізму продукування знань на промисловому підприємстві в контексті інноваційного розвитку з визначенням впливу інноваційної культури; дослідження впливу інноваційної культури на управління товарними інноваційними стратегіями на підприємстві; визначення впливу інноваційної культури на результативність інноваційної діяльності на промисловому підприємстві; розроблення теоретико-методологічних та методичних засад організаційно-економічного механізму управління формуванням інноваційної культури промислового підприємства; запропонування теоретико-методичний підходу до оптимізації стану інноваційної культури промислового підприємства в контексті забезпечення його економічної стійкості на основі побудови економіко-математичної моделі.

При вирішенні завдань наукового дослідження було застосовано наступні методи: абстрактно-логічний та порівняльний аналіз – при дослідженні еволюції теоретико-методологічних засад переходу підприємств на інноваційний шлях розвитку; порівняльний аналіз – при систематизації підходів до інтенсифікації інноваційного розвитку промислових підприємств; статистичний та факторний аналіз – при дослідженні стану

інноваційної діяльності в Україні, проблем формування інноваційної культури промислових підприємств; системно-структурний аналіз – при виявленні принципів та факторів, що впливають на стан інноваційної культури, систематизації механізмів та методів формування інноваційно-сприятливого середовища, систематизації комплексу заходів з мотивації розвитку інноваційної культури промислового підприємства; системний підхід, метод декомпозиції та моделювання – при розробленні організаційно-економічного механізму управління інноваційною культурою промислового підприємства; аналізу та синтезу – при обґрунтуванні методологічних і теоретико-методичних засад управління формуванням та розвитком інноваційної культури на промислових підприємствах; нечіткої логіки і правил логічного виведення висновків в умовах неповної визначеності факторів впливу – для аналізу ринкових можливостей інноваційного розвитку промислових підприємств; диференціального та інтегрального обчислення, економіко-математичного моделювання – при розробленні моделей оптимізації: структури інструментів і методів формування та розвитку інноваційної культури промислового підприємства, системи управління розвитком інноваційної культури промислового підприємства з позицій забезпечення його економічної безпеки.

Основні положення наукової новизни дисертації полягають у такому:

вперше: запропоновано методологічний підхід до аналізу об'єктивних і суб'єктивних факторів, що впливають на інноваційну культуру промислового підприємства, яка розглядається як складова потенціалу інноваційного розвитку, що дозволяє підвищити точність та об'єктивність багатфакторного аналізу як основи його інноваційно-сприятливого середовища; розроблено методичні засади діагностики стану інноваційної культури промислового підприємства на основі інтегрального показника, який характеризує стан її складових підсистем (організаційної, мотиваційної, інтелектуально-креативної), що надає можливість обґрунтовано управляти її

розвитком та підвищує ефективність формування інноваційно-сприятливого середовища на підприємстві; запропоновано теоретико-методичний підхід до визначення оптимального рівня інноваційної культури промислового підприємства за критерієм «рівень стійкості / витрати» з урахуванням ресурсних обмежень та ризиків на основі побудови економіко-математичної моделі, що дозволяє управляти інноваційною культурою не лише з позицій формування на її основі інноваційно-сприятливого середовища, але й з позицій забезпечення ефективності та стійкості функціонування підприємства; розроблено теоретико-методологічні та методичні засади формування організаційно-економічного механізму управління розвитком інноваційної культури промислового підприємства, що забезпечує можливість цілеспрямованого формування на її основі середовища, сприятливого для розвитку і реалізації креативного потенціалу персоналу підприємства, активізації інноваційної діяльності, створює передумови стійкого інноваційного зростання;

удосконалено: систематизацію методів активізації переходу підприємств на інноваційний шлях розвитку шляхом доповнення її ознакою: «методи формування і розвитку інноваційної культури», згідно якої виділяють «формування на рівні держави», «формування на рівні підприємства», що дозволяє дослідити і врахувати вплив механізмів соціокультурного регулювання інноваційної діяльності персоналу на формування інноваційно-сприятливого середовища; понятійний апарат теорії інноваційного розвитку щодо визначення сутності понять: «інноваційно-сприятливе середовище», яке доповнює і уточнює традиційні визначення в частині урахування впливу інноваційної культури суспільства і окремого підприємства, «інноваційна культура промислового підприємства» – в частині більш точного визначення її впливу на реалізацію креативного потенціалу персоналу та його орієнтацію на постійний пошук і реалізацію ринкових можливостей інноваційного розвитку; методичні засади кількісної

багатофакторної оцінки інноваційної культури, як на національному рівні, так і на рівні окремого промислового підприємства, що на відміну від існуючих підходів, дозволяє оцінити їх стан у цілому, а також за окремими підсистемами та елементами, визначити комплекс управлінських дій щодо забезпечення їх належного рівня; теоретико-методичний підхід до оптимізації структури і складу методів та інструментів управління розвитком інноваційної культури промислового підприємства за критерієм: максимальний рівень інноваційної культури при фіксованому ліміті витрат, у якому, на відміну від існуючих підходів, уточнено і систематизовано за складовими інноваційної культури промислового підприємства методи та інструменти формування та розвитку, що забезпечує економічну ефективність управління; теоретико-методологічний підхід до мотивації розвитку інноваційної культури промислового підприємства (включаючи систематизацію відповідних заходів стосовно кожної зі складових), який, на відміну від існуючих підходів передбачає послідовно-паралельне формування окремих складових, що дозволяє прискорити процеси формування і розвитку інноваційно-сприятливого середовища у цілому; методичний підхід до формування товарних інноваційних стратегій промислового підприємства з урахуванням новизни його продукції для виробника і ринку та стану складових підсистем його інноваційної культури, що дозволяє більш точно оцінити потенціал персоналу і здатність його реалізувати та підвищити ступінь обґрунтованості стратегічних рішень;

набули подальшого розвитку: систематизація методів формування і розвитку інноваційно-сприятливого середовища на промисловому підприємстві, запропоновано концептуальну структурно-логічну схему їх взаємодії, яка, на відміну від існуючих підходів, включає інноваційну культуру держави і інноваційну культуру окремого підприємства, що дозволяє підвищити ефективність управлінських рішень; механізм продукування знань на промисловому підприємстві з урахуванням

інноваційної культури, що розглядається, як головна складова його інноваційного потенціалу і визначає готовність та спроможність персоналу створювати нові знання, для забезпечення інноваційного розвитку; методичний підхід до обґрунтування вибору товарних інноваційних стратегій, виділених за ступенем радикалізації інноваційних продуктів чи технологій, який, на відміну від існуючих підходів, запропоновано здійснювати залежно від співвідношення рівнів інноваційної культури суспільства та інноваційної культури промислового підприємства, що дозволяє оцінити відповідність внутрішніх і зовнішніх можливостей реалізації креативного потенціалу його персоналу; зміст і послідовність процедур організації інноваційної діяльності з урахуванням впливу інноваційної культури, що дозволяє визначати характер впливу інноваційної культури на інноваційну діяльність промислових підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні, методологічні та методичні положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи доведені до рівня практичних розробок та впроваджені в діяльність промислових підприємств Сумської області: ТОВ «Турбомаш» (акт №12 від 01.11.2017 р.), ТОВ «Технолог» (акт від 15.12.2017 р.), ПП «Променергомаш» (акт № 62 від 15.12.2017 р.), ТОВ «Технохім» (акт № 34/1 від 19.12.2017 р.), ТОВ «НВП «Техно» (довідка від 21.12.2017 р.), ТОВ «Варіант-Гермотехніка» (довідка № 1 від 05.01.2018 р.), ПФ «Спецобладнання» (акт від 15.01. 2018 р.), ТОВ «Сенсі» (акт № 59 від 27.02.2018 р.), у навчальному процесі Сумського державного університету (акт № 18 від 05.01.2018 р.) при викладанні дисциплін: «Стратегічний маркетинг», «Товарна інноваційна політика», «Маркетинг інтелектуальних продуктів», «Системний аналіз і прийняття інноваційних рішень», «Мотивація інноваційної діяльності», «Маркетингова товарна політика».

Ключові слова: інноваційний розвиток, інноваційна діяльність, інноваційно-сприятливе середовище, промислове підприємство, інноваційна

культура, діагностика, організаційно-економічний механізм управління.

Список публікацій здобувача:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Шипулина Ю.С. Анализ рыночных возможностей инновационного развития предприятия в условиях нечеткой оценки факторов внешней и внутренней среды / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипулина // Вісник СумДУ. Серія Економіка, 2010. – № 1. – С. 97–102.

2. Шипуліна Ю.С. Інноваційна культура організації: сутність, структура, підходи до оцінки // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2010. – № 2. – С.132–138.

3. Шипуліна Ю.С. Стратегічні аспекти формування інноваційної культури підприємства / Маркетинг. Менеджмент. Інновації : монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Суми : ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2010. С. 169–176.

4. Шипуліна Ю.С. Развитие теоретико-методологических засад перехода предприятий на инновационный путь развития / Ю.С. Шипуліна, С.М. Ілляшенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 4. Т. 1. – С. 103–112.

5. Шипулина Ю.С. Интеллектуальный капитал и корпоративная культура в инновационном обществе: аспекты на уровне региона / С.Н. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна // Украина и ее регионы на пути к инновационному обществу : монография : [в 4 т.] Т. 1. / [А.И. Амоша, И.П. Булеев, В.И. Дубницкий и др.]; под. общ. ред. В.И. Дубницкого и И.П. Булеева. – Донецк : Юго-Восток, 2011. – С. 454–463.

6. Шипуліна Ю.С. Сучасні підходи до інтенсифікації інноваційного розвитку промислових підприємств: теоретичний огляд // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – №3. – С. 128–140.

7. Шипуліна Ю.С. Підходи до оптимізації структури інструментів і методів формування та розвитку інноваційної культури підприємств / Ю.С. Шипуліна // Вісник НТУ «ХП», 2013.– № 44 (1017).– С. 137–145.

8. Шипуліна Ю.С. Інноваційна культура як основа сприятливого середовища інноваційного розвитку організації: методичні засади оцінки // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 1. – С. 236–246.

9. Шипуліна Ю.С. Інноваційна культура як складова інноваційно-сприятливого середовища на сучасному підприємстві / Ю.С. Шипуліна // Інновації у маркетингу і менеджменті : монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Суми : ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2013. – С. 132–140.

10. Шипуліна Ю.С. Особливості формування та розвитку еколого-орієнтованої інноваційної культури / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна // Вісник НУ «Львівська Політехніка»: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. № 776. – С. 109–114.

11. Шипуліна Ю.С. Механізми формування інноваційно-сприятливого середовища на промисловому підприємстві // Інноваційна економіка, 2013.– № 8 (46). – С. 77–83.

12. Shypulina Y.S. A role and task marketing of knowledge on the modern stage of economic development / S.M. Ilyashenko, Y.S. Shypulina // Informacje i marketing w działalności organizacji : monografia / redakcja naukowa: Honorata Nowaniec, Irena Szewczyk, Wieslaw Waszkielewicz. – Bielsku-Białej: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanidtycznej, 2013. – S. 205–215.

13. Шипуліна Ю.С. WEB-культура как составляющая устойчивого развития организации / С.Н. Ильяшенко, Ю.С. Шипулина // Устойчиво развитие, 2013. – Выпуск 8-й. – С. 32–36.

14. Шипуліна Ю.С. Організаційно-економічні передумови формування інноваційно-сприятливого середовища на підприємстві // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 3. – С. 100–113.

15. Шипуліна Ю.С. Управління стратегіями інноваційного розвитку малих і середніх підприємств в умовах мінливого зовнішнього середовища [Електронний ресурс]: Ефективна економіка, 2013. – № 1. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1747>.

16. Шипуліна Ю.С. Вплив інноваційної культури на організацію і результативність діяльності підприємства-інноватора / Ю.С. Шипуліна // Прометей, 2013. – № 3. – С. 77–83.

17. Шипуліна Ю.С. Шляхи розвитку інноваційної діяльності України в глобалізованому економічному просторі / Ю.С. Шипуліна, О.В. Костик // Механізм регулювання економіки, 2013. – № 4. – С. 51–63.

18. Шипуліна Ю.С. Мотивація процесів формування і розвитку інноваційної культури / О.В. Прокопенко, Ю.С. Шипуліна // Маркетинг : теорія і практика. Збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля / гол. ред.: Т.С. Максимова. – Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. – № 21. – С. 134–142.

19. Шипуліна Ю.С. Факторний аналіз стану інноваційної культури підприємства / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна // Економічний часопис XXI, 2014. – № 3–4. – С. 31–34.

20. Шипуліна Ю.С. Методичні засади діагностики стану інноваційної культури підприємства / Ю.С. Шипуліна // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 18. – № 2. – С. 269–279.

21. Шипуліна Ю.С. Аналіз ролі і значення інноваційної культури для управління розвитком промислових підприємств // Маркетингові аспекти управління інноваційним розвитком : монографія / за заг. ред. д.е.н., проф.

С.М. Ілляшенка. – Суми : ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2014. – С. 108–113.

22. Шипуліна Ю.С. Засади комплексного механізму формування інноваційно-сприятливого середовища на підприємстві / Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко // Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. – Випуск 6. (ч. 3). – С. 229–233.

23. Шипуліна Ю.С. Управління формуванням та розвитком інноваційної культури підприємства / Ю.С. Шипуліна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 1. – С. 202–212.

24. Shypulina Y.S. Knowledge management as a basis for innovative development of the company / S.M. Iliashenko, Y.S. Shypulina, N.S. Iliashenko // Actual Problems of Economics. – 2015. – № 6 (168). – P. 173–181.

25. Шипуліна Ю.С. Оптимізація рівня інноваційної культури підприємства з позицій забезпечення його економічної безпеки / Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 2. – С. 159–169.

26. Шипуліна Ю.С. Проблеми і перспективи формування розвитку інноваційної культури (на прикладі промислових підприємств Сумщини) [Електронний ресурс]: Ефективна економіка. – 2015. – № 9. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4304>

27. Шипуліна Ю.С. Вплив інноваційної культури на формування інноваційно сприятливого середовища / Ю.С. Шипуліна, Т.О. Стеценко // Бізнес інформ. – 2015. – № 12. – С.77–82.

28. Шипуліна Ю.С. Управління інноваційною культурою підприємства // Ринково-орієнтоване управління інноваційним розвитком : монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Харків : ТОВ «Діса плюс», 2015. – С.218–229.

29. Shypulina Ju.S Ecologically oriented innovative culture of the society as a prerequisite for the sustainable development: prospects of Ukraine / S. M.

Ilyashenko, Ju.S Shypulina // Methodological bases and practice of sustainable development implementation : monography / edited by O. Prokopenko, N. Kostyuchenko. – Ruda Śląska : Drukarnia i Studio Graficzne Omnidium, 2015. – S. 31–39.

30. Shypulina Y.S. Theoretic and methodic grounds to provide mutually coordinated interconnection between strategic and project management of innovations at the enterprise / Sergii M. Iliashenko, Yulia S. Shypulina, Natalia S. Iliashenko // Current problems in management : monography / edited by: Agnieszka Barcik, Honorata Howaniec, Zbigniew Malara. – Bielsku-Białej: Wydawnictwo Akademii Techniczno-Humanidtycznej, 2015. – S. 17–30.

31. Shypulina Y.S. Ecologically oriented innovative culture as a factor to activate innovative activity in sustainable development concept / N.S. Iliashenko, Yu.S. Shypulina // International Marketing and Management of Innovations. – 2016. – №1. – Retrieved from: <http://immi.ath.bielsko.pl/2016/02/16/ecologically-oriented-innovative-culture-as-a-factor-to-activate-innovative-activity-in-sustainable-development-concept/>

32. Шипуліна Ю.С. Теоретичний аспект управління інноваційною діяльністю на промислових підприємствах / Ю.С. Шипуліна, О.Ю. Савченко // Причорноморські економічні студії – 2016. – № 6. – С. 79–82.

33. Shipulina Yu.S. Conceptual framework of innovation management in industrial plants / Yu.S. Shipulina, O.Yu. Savchenko // Managing economic growth: marketing, management, and innovations [Text] / Editors: S.M. Iliashenko, W. Strielkowski. – 1st edition. – Prague: Institute for Qualification Enhancement, 2016. – P. 247–252.

34. Шипуліна Ю.С. Інноваційна діяльність і економічна безпека держави / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко, Є.І. Нагорний // Управління інноваційною складовою економічної безпеки. Том 2 / за заг. редакцією Прокопенко О.В., Школи В.Ю., Щербаченко В.О. – Суми: ТОВ «Триторія», 2017. – С. 5–14.

35. Шипуліна Ю.С. Управління знаннями в системі інноваційного розвитку організації / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко, Г.О. Комарницька // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2017. – № 1. – С. 231–241.

36. Шипуліна Ю.С. Вплив урбанізації на інноваційний розвиток регіонів України / Г.О. Комарницька, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко, // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2017. – № 3. – С. 336–345.

37. Шипуліна Ю.С. Фактори впливу на процес формування інноваційно сприятливого середовища / Ю. С. Шипуліна, Силка А.В. // Економіка та суспільство. – 2017. – №13.

38. Шипуліна Ю.С. Управління формуванням інноваційної культури промислових підприємств: монографія / Ю.С. Шипуліна. – Суми : ТОВ «Триторія», 2017. – 432 с.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

39. Шипуліна Ю.С. Роль інноваційної культури у формуванні інноваційно-сприятливого середовища на підприємстві / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна // Збірка тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка та фінанси в умовах глобалізації: досвід, тенденції та перспективи розвитку». У 3 т. Т. 3. – Макіївка : Макіївський економіко-гуманітарний інститут, 2010. – С.69–72.

40. Шипуліна Ю.С. Розвиток інноваційної культури як запорука реалізації стратегії інноваційного прориву / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна // Матеріали Другої наук. практи. конф. «Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях», м. Бахчисарай, 23–24 вересня 2010 р. / НДІ сталого розвитку та природокористування, РВПС України НАН України, Кримський інститут КНЕУ ім. Вадима Гетьмана. – Сімферополь: ПП «Підприємство Фенікс», 2010. – С. 351–353.

41. Шипуліна Ю.С. Основи переходу підприємств на інноваційних шлях розвитку // Зб. тез доповідей П'ятої міжнародної науково-практичної

конференції «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу». 29 вересня – 1 жовтня 2011 р. – Суми: ТОВ «Папірус», 2011. – С.

42. Шипуліна Ю.С. Теоретичний огляд підходів до інтенсифікації інноваційного розвитку промислових підприємств / Збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу». – Суми: ТОВ «ДД «Папірус», 2012. – С. 292–294.

43. Шипуліна Ю.С. Роль web-культури в формуванні устійливого розвитку організації / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна // Економічні проблеми сталого розвитку : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої пам'яті проф. О.Ф. Балацького (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – Т.1. – С. 109–111.

44. Шипуліна Ю.С. Еколого-орієнтована інноваційна культура як передумова сталого розвитку / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна // Тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури». – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – С.67–68.

45. Шипуліна Ю.С. Методичні засади управління формуванням та розвитком інноваційної культури підприємства / Ю.С. Шипуліна // Зб. матеріалів V Ювілейної Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції «Стратегія інноваційного розвитку економіки: бізнес, наука, освіта» (SIDEC 2013). – Алушта –НТУ «ХП», 2013. – С.287–289.

46. Шипуліна Ю.С. Роль і місце інноваційної культури у забезпеченні сприятливого середовища для інноваційного розвитку машинобудівного підприємства / Ю.С. Шипуліна // Збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу». 26–28 вересня 2013 року. – Суми : ТОВ «ДД «Папірус», 2013. – С. 295–296.

47. Шипуліна Ю.С. Формування передумов інноваційного розвитку підприємства / Ю.С. Шипуліна // Економіка та менеджмент: перспективи розвитку : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 6–8 вересня 2013 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2013. – С. 65–66.

48. Шипуліна Ю.С. Методологічні засади розроблення механізму формування інноваційно-сприятливого середовища на підприємстві / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна // Тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції «Управління інноваційним процесом в Україні: налагодження взаємодії між учасниками». – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – Електронне видання на CD-ROM. – С. 23–24.

49. Шипуліна Ю.С. Мотивація процесів формування і розвитку інноваційної культури / О.В. Прокопенко, Ю.С. Шипуліна // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф. (м. Суми, 6–8 травня 2014 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2014. – Т. 1. С.121–123.

50. Шипуліна Ю.С. Аналіз факторів, що впливають на формування інноваційної культури підприємства / Ю.С. Шипуліна // Збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу». 25–26 вересня 2014 року. – Суми : ТОВ «ДД «Папірус», 2014. – С. 196–198.

51. Шипуліна Ю.С. Діагностика стану інноваційної культури на підприємстві / Ю.С. Шипуліна // Перспективи економічного зростання: теоретичні та практичні аспекти: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19–20 грудня 2014 р.) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». – У 2-х частинах. – Одеса : ЦЕДР, 2014. Ч. 2. – С. 20–22.

52. Шипуліна Ю.С. Застосування маркетингових інтернет-технологій для формування іміджу організації / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна // Тези доповідей X Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг та логістика в системі менеджменту». – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 144–146.

53. Шипуліна Ю.С. Вплив системи мотивації персоналу на розвиток інноваційної культури підприємства / Ю.С. Шипуліна // «Соціально-економічні підсумки 2014 року: реалії та перспективи». Матеріали науково-практичної конференції (м. Львів, 26–27 грудня 2014 року) / ГО «Львівська економічна фундація». У 3-х частинах. – Львів: ЛЕФ, 2014. – Ч.2 – С. 45–48.

54. Шипуліна Ю.С. Формування інноваційно-сприятливого середовища на підприємстві / Ю.С. Шипуліна // Сучасні тенденції в економіці та управлінні: новий погляд: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 12–13 грудня 2014 року) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. У 2-х частинах. – Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2014. – Ч. 2. – С. 125–128.

55. Шипуліна Ю.С. Інноваційна культура суспільства як соціокультурний механізм активізації інноваційної діяльності / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко // Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки: Матеріали XX міжнародної науково-практичної конференції, Одеса, 7–11 вересня 2015 р. Том 1. Частина 1 / Національна академія наук України, Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, Київ-Одеса, 2015. – С. 138–143.

56. Шипуліна Ю.С. Оптимізація рівня інноваційної культури підприємства Ю.С. Шипуліна // Збірник тез доповідей IX Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу». 24–25 вересня 2015 року. – Суми : ФОП Ткачов О.О., 2015. – С. 196–198.

57. Шипуліна Ю.С. Роль маркетингу знань у формуванні інноваційної культури суспільства / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко // Маркетингова діяльність підприємств: сучасний зміст : збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 21–22 квітня 2016 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2016. – С. 6–8.

58. Шипуліна Ю.С. Напрями активізації інноваційної діяльності в Україні / Ю.С. Шипуліна, Ю.Ю. Смоляр // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу». 28–30 вересня 2017 року. – Суми : Триторія – 2017. – С. 189–190.

59. Шипуліна Ю.С. Роль і місце інноваційної культури у забезпеченні успіху інноваційної діяльності на підприємстві / Шипуліна Ю.С., Ілляшенко Н.С. // Системи розроблення та постановлення продукції на виробництво. Індустрія 4.0. Сучасний напрямок автоматизації та обміну даними у виробничих технологіях: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 22–26 травня 2017 року) / редкол.: О. Г. Гусак, К. О. Дядюра. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – С.41–43.

60. Шипуліна Ю.С. Інноваційна культура і інформаційна безпека підприємства / Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко // Економічна та інформаційна безпека: проблеми та перспективи : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 14 квітня 2017 р., м. Дніпро. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. – С. 208–210.

SUMMARY

Shypulina Y. S. Methodological principles of formation of innovative and favorable environment at the enterprise. – Manuscript.

Thesis for granting the Degree of Doctor of Economical sciences. Specialty 08.00.04 – economy and management of enterprises (by types of economic activity). – Sumy State University, National Technical University «Kharkiv Polytechnical Institute», Kharkiv, 2018.

An integral result of the research is the development and scientific substantiation of the conceptual provisions, theoretical foundations, methodical approaches and practical recommendations for the formation of innovative and favorable environment at the industrial enterprises based on their innovation culture within the framework of their innovation development.

To achieve the goal of the research, we have set and solved the following tasks: to study the tendencies of development of the innovation activity of industrial enterprises of Ukraine, to distinguish features of evolution, essence and preconditions of creation of innovative and favorable environment at the industrial enterprises, to systematize the approaches to its formation; to improve the conceptual apparatus of the theory of innovation development in terms of the formation of innovative and favorable environment of the industrial enterprise based on its innovation culture; to determine the place and role of innovation culture in the system of components of the innovation development potential of the industrial enterprise; to develop a methodological approach to the analysis of the factors influencing its development; to form the methodological provisions for the choice of innovative solutions based on the results of factor analysis of the state of the innovation culture of the society and enterprise; to improve the methodical principles of quantitative multi-factor assessment of innovation culture at the state level and at the individual industrial enterprises; to offer a methodical approach to the diagnostics of the state of innovation culture of the industrial

enterprise; to clarify and systematize the tools and methods for managing the development of innovation culture of the industrial enterprise, to offer a theoretical and methodological approach for their optimization; to improve the theoretical and methodological approach to motivate the development of innovation culture of the industrial enterprise; to systematize the methods of formation and development of innovative and favorable environment at the industrial enterprise, to determine the place of innovation culture in this system, to develop a conceptual scheme of their interaction; to clarify the mechanism of knowledge production at the industrial enterprise in terms of innovation development defining the impact of innovation culture; to study the influence of innovation culture on the management of the innovative commodity strategies at the enterprise; to determine the influence of innovation culture on the efficiency of innovation activity at the industrial enterprise; to develop the theoretical and methodical principles of the managerial organizational and economic mechanism of innovation culture formation of the industrial enterprise; to offer a theoretical and methodological approach to optimize the state of innovation culture of the industrial enterprise in terms of providing its economic stability based on the construction of an economic and mathematical model.

To solve the tasks of the scientific research, we applied the following methods: abstract and logical and comparative analysis – when studying the evolution of theoretical and methodological principles of the transition of enterprises to the innovative way of development; comparative analysis – in systematizing the approaches to intensifying the innovation development of the industrial enterprises; statistical and factor analysis – when studying the state of innovation activity in Ukraine, problems of the formation of innovation culture of the industrial enterprises; system and structural analysis – when identifying the principles and factors influencing the state of innovation culture, systematization of mechanisms and methods of formation of innovative and friendly environment, systematization of a complex of measures aimed at motivating the development of

innovation culture of the industrial enterprise; system approach, method of decomposition and modeling – in developing an organizational and economic mechanism for managing innovation culture of the industrial enterprise; analysis and synthesis – when substantiating the methodological and theoretical and methodological principles of the management of innovation culture formation and development of the industrial enterprises; fuzzy logics and rules of logical conclusion under the conditions of incomplete certainty of the factors of influence – for the analysis of market opportunities of innovation development of the industrial enterprises; differential and integral calculation, economics and mathematical modeling – when developing the optimization models: a structure of tools and methods for the formation and development of innovation culture of the industrial enterprise, a management system for the innovation culture development of the industrial enterprise in terms of ensuring its economic security.

The main provisions of the scientific novelty of the thesis are as follows:

For the first time: we offer a methodological approach for the analysis of objective and subjective factors influencing innovation culture of the industrial enterprise, considered as a component of the potential of innovation development, which allows to increase the accuracy and objectivity of multifactorial analysis as the basis of its innovative and favorable environment; we developed the methodical principles of diagnostics of innovation culture state at the industrial enterprise based on the integral indicator, which characterizes the state of its constituent subsystems (organizational, motivational, intellectual and creative) to provide the opportunity to manage its development and increases the efficiency of formation of innovative and favorable environment at the enterprise; we offer the theoretical and methodical approach to determining the optimal level of innovation culture of the industrial enterprise by «level of stability / cost» criterion taking into account the resource constraints and risks based on the construction of an economic and mathematical model that allows managing innovation culture

from the standpoint of the formation of innovative and favorable environment on its basis, and in terms of ensuring the efficiency and sustainability of the enterprise operation; we developed the theoretical, methodological and methodical principles of organizational and economic mechanism formation for managing the development of innovation culture of the industrial enterprise, which ensures the possibility of purposeful formation of the environment favorable for the development and implementation of the creative potential of the enterprise's staff, activation of the innovation activity, and it creates the background for a sustainable innovation growth;

We improved: the systematization of methods of activating the enterprises' transition to the innovative way of development by completing it with the feature: «methods of formation and development of innovation culture», according to which «state-level formation», «formation at the level of the enterprise», allows to study and consider the influence of mechanisms of socio-cultural regulation innovation activity of the staff on the innovative and favorable environment formation; the conceptual apparatus of the theory of innovation development as to the definition of the essence of the concepts: «innovative and favorable environment», which complements and clarifies the traditional definitions in terms of taking into account the influence of innovation culture of the society and the individual enterprise, «innovation culture of the industrial enterprise» – a part of a more precise definition of its impact on the realization of the staff creative potential and its focus on constant search and implementation of market opportunities of the innovation development; methodical principles of quantitative multi-factor assessment of innovation culture, both at the national level and at the level of an individual industrial enterprise, which, in contrast to the existing approaches, allows us assessing their state as a whole, as well as defining a set of management actions for providing a proper level for individual subsystems and elements; theoretical and methodical approach to the optimization of the structure and composition of methods and tools for managing the development of

innovation culture of the industrial enterprise by the criterion as follows: a maximum level of innovation culture at a fixed cost limit, in which, unlike the existing approaches, we specified and systematized the methods of innovation culture of the industrial enterprise and the tools of formation and development that provide economic efficiency of the management; the theoretical and methodological approach to motivating of the innovative culture development of the industrial enterprise (including systematization of appropriate measures in the matter of each component), which, unlike the existing approaches, involves the sequential and parallel formation of separate components, which allows accelerating the processes of formation and development of the innovative and favorable environment as a whole; methodical approach to the formation of the innovative commodity strategies of the industrial enterprise, taking into account the novelty of its products for the manufacturer and the market, and the status of components of its innovation culture subsystem, which allows assessing the potential of the personnel and the ability to implement it in a more accurate way and increasing the degree of validity of strategic decisions;

We considered the further development of: systematization of methods for the formation and development of innovative and favorable environments at the industrial enterprise; we proposed the conceptual structural and logical scheme of their interaction, which, unlike the existing approaches, includes the innovative state culture and innovation culture of the individual enterprise, which allows increasing the efficiency of managerial decisions; the mechanism of knowledge production at the industrial enterprise, taking into account innovation culture, which is considered to be the main component of its innovative potential and determines the readiness and ability of the staff to produce new knowledge to ensure the innovation development; a methodical approach to substantiating the choice of innovative commodity strategies allocated by the degree of radicalization of the innovative products or technologies, which, in contrast to the existing approaches, we proposed to implement according to the ratio of the levels

of innovation culture of the society and the innovation culture of the industrial enterprise, which allows assessing the adequacy of internal and external opportunity realization of the creative potential of its staff; the content and sequence of procedures for organizing the innovation activity, taking into account the influence of innovation culture, which allows determining the nature of the impact of innovation culture on the innovation activities of the industrial enterprises.

The practical significance of the results lies in fact that the theoretical, methodological and methodological provisions, conclusions and recommendations of the thesis have been worked out to the level of practical developments and introduced into the activity of the industrial enterprises of the Sumy region: Turbomash Ltd (Act No. 12 dated 11/01/2017), Technolog Ltd (Act dated 15.12.2017), Promenergomash SP (Act No. 62 dated 15.12.2017), Technokhim Ltd. (Act No. 34/1 dated 19.12.2017), Techno Ltd (certificate dated 21.12.2017), Variant-Hermotekhnika Ltd. (certificate No. dated 05.01.2018), Spetsobladnannya SP (act dated 15.01.2018), Sensi Ltd (Act No. 59 dated 27.02. 2018), in the academic activity of the Sumy State University (Act No. 18 dated 05.01.2018) when teaching the courses of Strategic Marketing, Innovative Commodity Policy, Marketing of Smart Products, System Analysis and Innovative Decision Making, Motivation of the Innovation Activity, Marketing Commodity Policy.

Key words: innovative development, innovative activity, innovative favorable environment, industrial enterprise, innovative culture of society, innovative culture of industrial enterprise.

List of publisher publications:

Scientific papers, in which the main scientific results of the dissertation are published:

1. Shypulyna Yu.S. Analiz rynochnykh vozmozhnostey ynnovatsyonnoho razvytyya predpryyatyya v uslovyyakh nechetkoy otsenky

faktorov vneshney y vnutrenney sredy / C. M. Illyashenko, Yu. S. Shypulyna // Visnyk SumDU. Seriya Ekonomika, 2010. – № 1. – S. 97–102.

2. Shypulina Yu.S. Innovatsiyna kul'tura orhanizatsiyi: sutnist', struktura, pidkhody do otsinky // Marketynh i menedzhment innovatsiy. – 2010. – № 2. – S.132–138.

3. Shypulina Yu.S. Stratehichni aspekty formuvannya innovatsiynoyi kul'tury pidpryyemstva / Marketynh. Menedzhment. Innovatsiyi : monohrafiya / za red. d.e.n., profesora S.M. Illyashenka. – Sumy : TOV «Drukars'kyy dim «Papyrus», 2010. S. 169–176.

4. Shypulina Yu.S. Rozvytok teoretyko-metodolohichnykh zasad perekhodu pidpryyemstv na innovatsiynyy shlyakh rozvytku / Yu.S. Shypulina, S.M. Illyashenko // Marketynh i menedzhment innovatsiy. – 2011. – № 4. T. 1. – S. 103–112.

5. Shypulyna Yu.S. Yntellektual'nyy kapytal y korporatyvnaya kul'tura v ynnovatsyonnom obshchestve: aspekty na urovne rehyona / S.N. Yl'yashenko, Yu.S. Shypulyna // Ukrayna y ee rehyony na puty k ynnovatsyonnomu obshchestvu : monohrafiya : [v 4 t.] T. 1. / [A.Y. Amosha, Y.P. Buleev, V.Y. Dubnytsky y dr.]; pod. red. V.Y. Dubnytskoho y Y.P. Buleeva ; NAN Ukrayny; Yn-t ekonomyky promyshlennosty; Donetsky ekonomyko-humanytarny ynstitut; Akademyya ekonomycheskykh nauk Ukrayny. – Donetsk : Yuho-Vostok, 2011. – S. 454–463.

6. Shypulina Yu.S. Suchasni pidkhody do intensyfikatsiyi innovatsiynoho rozvytku promyslovykh pidpryyemstv: teoretychnyy ohlyad // Marketynh i menedzhment innovatsiy. – 2012. – №3. – S. 128–140.

7. Shypulina Yu.S. Pidkhody do optymizatsiyi struktury instrumentiv i metodiv formuvannya ta rozvytku innovatsiynoyi kul'tury pidpryyemstv / Yu.S. Shypulina // Visnyk NTU «KhPI», 2013.– № 44 (1017).– S. 137–145.

8. Shypulina Yu.S. Innovatsiyna kul'tura yak osnova spryiatlyvoho seredovyshcha innovatsiynoho rozvytku orhanizatsiyi: metodychni zasady otsinky // *Marketynh i menedzhment innovatsiy.* – 2013. – № 1. – S. 236–246.

9. Shypulina Yu.S. Innovatsiyna kul'tura yak skladova innovatsiyno-spryiatlyvoho seredovyshcha na suchasnomu pidpryyemstvi / Yu.S. Shypulina // *Innovatsiyi u marketynhu i menedzhmenti : monohrafiya / za red. d.e.n., profesora S.M. Ilyashenka.* – Sumy : TOV «Drukars'kyi dim «Papyrus», 2013. – S. 132–140.

10. Shypulina Yu.S. Osoblyvosti formuvannya ta rozvytku ekolohooriyentovanoyi innovatsiynoyi kul'tury / S.M. Ilyashenko, Yu.S. Shypulina // *Visnyk NU «L'vivs'ka Politekhnikha»: Menedzhment ta pidpryyemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennya i problemy rozvytku.* – 2013. № 776. S. 109–114.

11. Shypulina Yu.S. Mekhanizmy formuvannya innovatsiyno-spryiatlyvoho seredovyshcha na promyslovomu pidpryyemstvi // *Innovatsiyna ekonomika,* 2013.– № 8 (46). – S. 77–83.

12. Shypulina Y.S. A role and task marketing of knowledge on the modern stage of economic development / S.M. Ilyashenko, Y.S. Shypulina // *Informacje i marketing w działalności organizacji : monografia / redakcja naukowa: Honorata Howaniec, Irena Szewczyk, Wieslaw Waszkielewicz.* – Bielsku-Białej: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanidtycznej, 2013. – S. 205–215.

13. Shypulina Yu.S. WEB-kul'tura kak sostavlyayushchaya ustoychyvoho razvytyya orhanyzatsyy / S.N. Yl'yashenko, Yu.S. Shypulina // *Ustoychyvo razvytye,* 2013. – Vypusk 8–y. – S. 32–36.

14. Shypulina Yu.S. Orhanizatsiyno-ekonomichni peredumovy formuvannya innovatsiyno-spryiatlyvoho seredovyshcha na pidpryyemstvi // *Marketynh i menedzhment innovatsiy.* – 2013. – № 3. – S. 100–113.

15. Shypulina Yu.S. Upravlinnya stratehiyamy innovatsiynoho rozvytku malykh i serednikh pidpryyemstv v umovakh minlyvoho zovnishn'oho

seredovyshcha [Elektronnyy resurs]: Efektyvna ekonomika, 2013. – № 1.
– Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1747>.

16. Shypulina Yu.S. Vplyv innovatsiyanoi kul'tury na orhanizatsiyu i rezul'tatyvnist' diyal'nosti pidpryyemstva-innovatora / Yu.S. Shypulina // Prometey, 2013. – № 3. – S. 77–83.

17. Shypulina Yu.S. Shlyakhy rozvytku innovatsiyanoi diyal'nosti Ukrayiny v hlobalizovanomu ekonomichnomu prostori / Yu.S. Shypulina, O.V. Kostyk // Mekhanizm rehulyuvannya ekonomiky, 2013. – № 4. – С. 51–63.

18. Shypulina Yu.S. Motyvatsiya protsesiv formuvannya i rozvytku innovatsiyanoi kul'tury / O.V. Prokopenko, Yu.S. Shypulina // Marketynh: teoriya i praktyka. Zbirnyk naukovykh prats' Skhidnoukrayins'koho natsional'noho universytetu im. V. Dalya / Red. kol.: T.S. Maksymova (hol. red.) – Luhans'k : vyd-vo SNU im. V. Dalya, 2014. – № 21. – S. 134–142.

19. Shypulina Yu.S. Faktornyy analiz stanu innovatsiyanoi kul'tury pidpryyemstva / S.M. Ilyashenko, Yu.S. Shypulina // Ekonomichnyy chasopys XXI, 2014. – № 3–4. – S. 31–34.

20. Shypulina Yu.S. Metodychni zasady diahnostryky stanu innovatsiyanoi kul'tury pidpryyemstva / Yu.S. Shypulina // Ekonomichnyy analiz : zb. nauk. prats' / Ternopil' : Vydavnycho-polihrafichnyy tsestr Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu “Ekonomichna dumka”, 2014. – Tom 18. – № 2. – S. 269–279

21. Shypulina Yu.S. Analiz roli i znachennya innovatsiyanoi kul'tury dlya upravlinnya rozvytkom promyslovykh pidpryyemstv // Marketynhovi aspekty upravlinnya innovatsiynym rozvytkom : monohrafiya / za zah. red. d.e.n., prof. S.M. Ilyashenka. – Sumy : TOV «Drukars'kyi dim «Papyrus», 2014. – S. 108–113.

22. Shypulina Yu.S. Zasady kompleksnoho mekhanizmu formuvannya innovatsiyno-spryyatlyvoho seredovyshcha na pidpryyemstvi / Yu.S. Shypulina,

N.S. Illyashenko // *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, 2014. – Vypusk 6. (ch. 3). – S. 229–233.

23. Shypulina Yu.S. Upravlinnya formuvanniam ta rozvytkom innovatsiynoyi kul'tury pidpryyemstva / Yu.S. Shypulina // *Marketynh i menedzhment innovatsiy.* – 2015. – № 1. – S. 202–212.

24. Shypulina Y.S. Knowledge management as a basis for innovative development of the company / S.M. Iliashenko, Y.S. Shypulina, N.S. Illiashenko // *Actual Problems of Economics.* – 2015. – № 6 (168). – R. 173–181.

25. Shypulina Yu.S. Optyimizatsiya rivnya innovatsiynoyi kul'tury pidpryyemstva z pozytsiy zabezpechennya yoho ekonomichnoyi bezpeky / Yu.S. Shypulina, N.S. Illyashenko // *Marketynh i menedzhment innovatsiy.* – 2015. – № 2. – S. 159–169.

26. Shypulina Yu.S. Problemy i perspektyvy formuvannya rozvytku innovatsiynoyi kul'tury (na prykladi promyslovykh pidpryyemstv Sumshchyny) [Elektronnyy resurs]: Efektyvna ekonomika. – 2015. – № 9.– Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4304>

27. Shypulina Yu.S. Vplyv innovatsiinoi kultury na formuvannia innovatsiino spryiatlyvoho seredovyshcha / Yu.S. Shypulina, T.O. Stetsenko // *Biznes inform.* – 2015. – № 12. – S.77–82.

28. Shypulina Yu.S. Upravlinnya innovatsiynoyu kul'turoyu pidpryyemstva // *Rynkovo-oriyentovane upravlinnya innovatsiynym rozvytkom : monohrafiya / za red. d.e.n., profesora S.M. Illyashenka.* – Kharkiv : TOV «Displayus», 2015. – S.218–229.

29. Shypulina Ju.S Ecologically oriented innovative culture of the society as a prerequisite for the sustainable development: prospects of Ukraine / S. M. Illyashenko, Ju.S Shypulina // *Methodological bases and practice of sustainable development implementation : monography / edited by O. Prokopenko, N. Kostyuchenko.* – Ruda Śląska : Drukarnia i Studio Graficzne Omnidium, 2015. – S. 31–39.

30. Shypulina Y.S. Theoretic and methodic grounds to provide mutually coordinated interconnection between strategic and project management of innovations at the enterprise / Sergii M. Iliashenko, Yulia S. Shypulina, Natalia S. Iliashenko // Current problems in management : monography / edited by: Agnieszka Barcik, Honorata Howaniec, Zbigniew Malara. – Bielsku-Białej: Wydawnictwo Akademii Techniczno-Humanidtycznej, 2015. – S. 17–30.

31. Shypulina Y.S. Ecologically oriented innovative culture as a factor to activate innovative activity in sustainable development concept / N.S. Iliashenko, Yu.S. Shypulina // International Marketing and Management of Innovations. – 2016. – №1. – Retrieved from:<http://immi.ath.bielsko.pl/2016/02/16/ecologically-oriented-innovative-culture-as-a-factor-to-activate-innovative-activity-in-sustainable-development-concept/>

32. Shypulina Yu.S. Teoretychnyy aspekt upravlinnya innovatsiynoyu diyal'nisty na promyslovykh pidpryyemstvakh / Yu.S. Shypulina, O.Yu. Savchenko // Prychornomors'ki ekonomichni studiyi – 2016. – № 6. – S. 79–82.

33. Shipulina Yu.S. Conceptual framework of innovation management in industrial plants / Yu.S. Shipulina, O.Yu. Savchenko // Managing economic growth: marketing, management, and innovations [Text] / Editors: S.M. Iliashenko, W. Strielkowski. – 1st edition. – Prague: Institute for Qualification Enhancement, 2016. – P. 247–252.

34. Shypulina Yu.S. Innovatsiyna diyal'nist' i ekonomichna bezpeka derzhavy / S.M. Ilyashenko, Yu.S. Shypulina, N.S. Ilyashenko, Ye.I. Nahornyy // Upravlinnya innovatsiynoyu skladovoyu ekonomichnoyi bezpeky. Tom 2 / za zah. redaktsiyeyu Prokopenko O.V., Shkoly V.Yu., Shcherbachenko V.O. – Sumy: TOV «Trytoriya», 2017. – S. 5–14.

35. Shypulina Yu.S. Upravlinnya znannyamy v systemi innovatsiynoho rozvytku orhanizatsiyi / S.M. Ilyashenko, Yu.S. Shypulina, N.S. Ilyashenko,

H.O. Komarnyts'ka // *Marketynh i menedzhment innovatsiy.* – 2017. – № 1. – S. 231–241.

36. Shypulina Yu.S. Vplyv urbanizatsiyi na innovatsiyyny rozvytok rehioniv Ukrayiny / H.O. Komarnyts'ka, Yu.S. Shypulina, N.S. Illyashenko, // *Marketynh i menedzhment innovatsiy.* – 2017. – № 3. – S. 336–345.

37. Shypulina Yu.S. Faktory vplyvu na protses formuvannya innovatsiyno spryiatlyvoho seredovyshcha / Yu. S. Shypulina, Sylka A.V. // *Ekonomika ta suspil'stvo.* – 2017. – №13.

38. Shypulina Yu.S. Upravlinnya formuvanniam innovatsiynoi kul'tury promyslovykh pidpryyemstv: monohrafiya / Yu.S. Shypulina. – Sumy: TOV »Trytoriya«, 2017. – 432 s.

Scientific papers that prove the approbation of dissertation results:

39. Shypulina Yu.S. Rol' innovatsiynoi kul'tury u formuvanni innovatsiyno-spryiatlyvoho seredovyshcha na pidpryyemstvi / S. M. Illyashenko, Yu. S. Shypulina // *Zbirka tez dopovidey II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsiyi «Ekonomika ta finansy v umovakh hlobalizatsiyi: dosvid, tendentsiyi ta perspektyvy rozvytku».* U 3 t. T. 3. – Makiyivka: Makiyivs'kyy ekonomiko-humanitarnyy instytut, 2010. – S.69–72.

40. Shypulina Yu.S. Rozvytok innovatsiynoi kul'tury yak zaporuka realizatsiyi stratehiyi innovatsiynoho proryvu / S. M. Ilyashenko, Yu. S. Shypulina // *Materialy Druhoyi nauk. prakt. konf. «Stalyy rozvytok ta ekolohichna bezpeka suspil'stva v ekonomichnykh transformatsiyakh»*, m. Bakhchysaray, 23–24 veresnya 2010 r. / *NDI staloho rozvytku ta pryrodokorystuvannya, RVPS Ukrayiny NAN Ukrayiny, Kryms'kyy instytut KNEU im. Vadyma Het'mana.* – Simferopol': PP «Pidpryyemstvo Feniks», 2010. – S. 351–353.

41. Shypulina Yu.S. Osnovy perekhodu pidpryyemstv na innovatsiynykh shlyakh rozvytku // *Zb. tez dopovidey P'yatoyi mizhnarodnoi naukovo-*

praktychnoyi konferentsiyi «Marketynh innovatsiy i innovatsiyi v marketynhu». 29 veresnya – 1 zhovtnya 2011 r. – Sumy: TOV «Papyrus», 2011. – S. 229–231.

42. Shypulina Yu.S. Teoretychnyy ohlyad pidkhodiv do intensyfikatsiyi innovatsiynoho rozvytku promyslovykh pidpryyemstv / Zbirnyk tez dopovidey VI Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Marketynh innovatsiy i innovatsiyi v marketynhu». – Sumy: TOV «DD «Papyrus», 2012. – S. 292–294.

43. Shypulina Yu.S. Rol' web-kul'tury v formyrovannyi ustoychyvoho rozvytya orhanyzatsyy / S.M. Yl'yashenko, Yu.S. Shypulina // Ekonomichni problemy staloho rozvytku : Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi prysvyachenoyi pam'yati prof. O.F. Balats'koho (m. Sumy, 24–26 kvitnya 2013 r.) : u 4 t. / za zah. red. O.V. Prokopenko. – Sumy: Sums'kyy derzhavnyy universytet, 2013. – T.1. – S. 109–111.

44. Shypulina Yu.S. Ekoloho-oriyentovana innovatsiyna kul'tura yak peredumova staloho rozvytku / S.M. Ilyashenko, Yu.S. Shypulina // Tezy dopovidey II Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Problemy formuvannya ta rozvytku innovatsiyanoi infrastruktury». – L'viv: Vydavnytstvo L'vivs'koyi politekhniki, 2013. – S.67–68.

45. Shypulina Yu.S. Metodychni zasady upravlinnya formuvannyam ta rozvytkom innovatsiyanoi kul'tury pidpryyemstva / Yu.S. Shypulina // Zb. materialiv V Yuvileynoyi Mizhnarodnoyi mizhdystsyplinarnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Stratehiya innovatsiynoho rozvytku ekonomiky: biznes, nauka, osvita» (SIDEC 2013). – Alushta –NTU «KhPI», 2013. – S.287–289.

46. Shypulina Yu.S. Rol' i mistse innovatsiyanoi kul'tury u zabezpechenni spryiatlyvoho seredovyscha dlya innovatsiynoho rozvytku mashynobudivnoho pidpryyemstva / Yu.S. Shypulina // Zbirnyk tez dopovidey VII Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Marketynh innovatsiy i innovatsiyi v marketynhu». 26–28 veresnya 2013 roku. – Sumy : TOV «DD «Papyrus», 2013. – S. 295–296.

47. Shypulina Yu.S. Formuvannya peredumov innovatsiynoho rozvytku pidpryyemstva / Yu.S. Shypulina // Ekonomika ta menedzhment: perspektyvy rozvytku : materialy III Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, m. Sumy, 6–8 veresnya 2013 roku / za zah. red. O. V. Prokopenko. – Sumy : SumDU, 2013. – S. 65–66.

48. Shypulina Yu.S. Metodolohichni zasady rozroblennya mekhanizmu formuvannya innovatsiyno-spryyatlyvoho seredovyshcha na pidpryyemstvi / S.M. Illyashenko, Yu.S. Shypulina // Tezy dopovidey V Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Upravlinnya innovatsiynym protsesom v Ukrayini: nalahodzhennya vzayemodiyi mizh uchasnykamy». – L'viv: Vydavnytstvo L'vivs'koyi politekhniky, 2014. – Elektronne vydannya na CD-ROM. – S. 23–24.

49. Shypulina Yu.S. Motyvatsiya protsesiv formuvannya i rozvytku innovatsiynoyi kul'tury / O.V. Prokopenko, Yu.S. Shypulina // Ekonomichni problemy staloho rozvytku : materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, prysvyachenoyi pam'yati prof. Balats'koho O.F. (m. Sumy, 6–8 travnya 2014 r.): u 4 t. / za zah. red. O. V. Prokopenko. – Sumy: Sums'kyy derzhavnyy universytet, 2014. – T. 1. C.121–123.

50. Shypulina Yu.S. Analiz faktoriv, shcho vplyvayut' na formuvannya innovatsiynoyi kul'tury pidpryyemstva / Yu.S. Shypulina // Zbirnyk tez dopovidey VIII Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Marketynh innovatsiy i innovatsiyi v marketynhu». 25–26 veresnya 2014 roku. – Sumy : TOV «DD «Papyrus», 2014. – S. 196–198.

51. Shypulina Yu.S. Diahnostyka stanu innovatsiynoyi kul'tury na pidpryyemstvi / Yu.S. Shypulina // Perspektyvy ekonomichnoho zrostannya: teoretychni ta praktychni aspekty: zbirnyk tez naukovykh robit uchasnykiv Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. Odesa, 19–20 hrudnya 2014 r.) / HO «Tsentr ekonomichnykh doslidzhen' ta rozvytku». – U 2–kh chastynakh. – Odesa : TsEDR, 2014. Ch. 2. – S. 20–22.

52. Shypulina Yu.S. Zastosuvannya marketynhovykh internet-tekhnologiy dlya formuvannya imidzhu orhanizatsiyi / S.M. Illyashenko, Yu.S. Shypulina // Tezy dopovidey Kh Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Marketynh ta lohistyka v systemi menedzhmentu». – L'viv : Vydavnytstvo L'vivs'koyi politekhniki, 2014. – S. 144–146.

53. Shypulina Yu.S. Vplyv systemy motivatsiyi personalu na rozvytok innovatsiynoi kul'tury pidpryyemstva / Yu.S. Shypulina // «Sotsial'no-ekonomichni pidsumky 2014 roku: realiyi ta perspektyvy». Materialy naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. L'viv, 26–27 hrudnya 2014 roku) / HO «L'vivs'ka ekonomichna fundatsiya». U 3–kh chastynakh. – L'viv : LEF, 2014. – Ch.2 – S. 45–48.

54. Shypulina Yu.S. Formuvannya innovatsiyno-spryyatlyvoho seredovyshcha na pidpryyemstvi / Yu.S. Shypulina // Suchasni tendentsiyi v ekonomitsi ta upravlinni: novyy pohlyad: zbirnyk materialiv VI Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. Zaporizhzhya, 12–13 hrudnya 2014 roku) / Skhidnoukrayins'kyi instytut ekonomiky ta upravlinnya. U 2–kh chastynakh. – Zaporizhzhya: HO «SIEU», 2014. – Ch. 2. – S. 125–128.

55. Shypulina Yu.S. Innovatsiyna kul'tura suspil'stva yak sotsiokul'turnyy mekhanizm aktyvizatsiyi innovatsiynoi diyal'nosti / S.M. Illyashenko, Yu.S. Shypulina, N.S. Illyashenko // Problemy i perspektyvy innovatsiynoho rozvytku ekonomiky: Materialy KhKh mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, Odesa, 7–11 veresnya 2015 r. Tom 1. Chastyna 1 / Natsional'na akademiya nauk Ukrayiny, Instytut doslidzhen' naukovo-tekhnichnoho potentsialu ta istoriyi nauky im. H.M. Dobrova NAN Ukrayiny, Kyyiv–Odesa, 2015. – S. 138–143.

56. Shypulina Yu.S. Optyimizatsiya rivnya innovatsiynoi kul'tury pidpryyemstva Yu.S. Shypulina // Zbirnyk tez dopovidey IKh Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Marketynh innovatsiy i innovatsiyi v marketynhu». 24–25 veresnya 2015 roku. – Sumy : FOP Tkachov O.O., 2015. – S. 196–198.

57. Shypulina Yu.S. Rol' marketynhu znan' u formuvanni innovatsiynoyi kul'tury suspil'stva / S.M. Ilyashenko, Yu.S. Shypulina, N.S. Ilyashenko // Marketynhova diyal'nist' pidpryyemstv: suchasnyy zmist : zbirnyk naukovykh prats' za materialamy II Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. Poltava, 21–22 kvitnya 2016 r.). – Poltava : PUET, 2016. – S. 6–8.

58. Shypulina Yu.S. Napryamy aktyvizatsiyi innovatsiynoyi diyal'nosti v Ukrayini / Yu.S. Shypulina, Yu.Yu. Smolyar //Materialy KhI Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Marketynh innovatsiy i innovatsiyi v marketynhu». 28–30 veresnya 2017 roku. – Sumy : Trytoriya – 2017. – S. 189–190.

59. Shypulina Yu.S. Rol' i mistse innovatsiynoyi kul'tury u zabezpechenni uspikhu innovatsiynoyi diyal'nosti na pidpryyemstvi / Shypulina Yu.S., Ilyashenko N.S. //Systemy rozroblennya ta postanovlennya produktsiyi na vyrobnytstvo. Industriya 4.0. Suchasnyy napryamok avtomatyzatsiyi ta obminu danymy u vyrobnychyykh tekhnolohiyakh: materialy II Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. Sumy, 22–26 travnya 2017 roku) / redkol.: O. H. Husak, K. O. Dyadyura. – Sumy : Sums'kyy derzhavnyy universytet, 2017. –S.41–43.

60. Shypulina Yu.S. Innovatsiyna kul'tura i informatsiyna bezpeka pidpryyemstva / Yu.S. Shypulina, N.S. Ilyashenko // Ekonomichna ta informatsiyna bezpeka: problemy ta perspektyvy : Materialy Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, 14 kvitnya 2017 r., m. Dnipro. – Dnipro : Dnipropetrovs'kyy derzhavnyy universytet vnutrishnikh sprav, 2017. – S. 208–210.

ЗМІСТ

Вступ	35
Розділ 1 Теоретичні засади формування інноваційно-сприятливого середовища на промислових підприємствах	48
1.1. Еволюція концептуальних підходів до інтенсифікації переходу підприємств на шлях інноваційного розвитку	48
1.2. Сутність сучасних підходів до інтенсифікації інноваційного розвитку промислових підприємств	64
1.3. Передумови формування інноваційно-сприятливого середовища на промисловому підприємстві	83
Висновки до розділу 1	115
Розділ 2 Методологічні засади формування інноваційної культури промислового підприємства як механізму активізації його інноваційної діяльності	120
2.1. Інноваційна культура промислового підприємства: сутність та структура	120
2.2. Місце і роль інноваційної культури в системі складових потенціалу інноваційного розвитку промислового підприємства	141
2.3. Тенденції розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств України	158
2.4. Проблеми і перспективи формування інноваційної культури промислових підприємств	186
Висновки до розділу 2	197
Розділ 3 Методичні підходи до управління інноваційною культурою промислового підприємства	203
3.1. Методичні засади, критеріальна база та система показників оцінки інноваційної культури суспільства як складової інноваційно-сприятливого середовища	203
3.2. Методичний підхід до діагностики інноваційної культури промислового підприємства	220

	34
3.3. Послідовність та зміст процедур управління формуванням та розвитком інноваційної культури промислового підприємства	238
3.4. Мотивація в системі управління інноваційною культурою підприємства	249
Висновки до розділу 3	265
Розділ 4 Організаційні засади управління формуванням інноваційно-сприятливого середовища на промисловому підприємстві на основі його інноваційної культури	270
4.1. Механізми формування інноваційно-сприятливого середовища на підприємстві	270
4.2. Інноваційна культура як основна складова інноваційно-сприятливого середовища на підприємстві	291
4.3. Вплив інноваційної культури на організацію інноваційної діяльності підприємства	312
Висновки до розділу 4	329
Розділ 5 Формування механізму управління інноваційною культурою як основи інноваційно-сприятливого середовища промислового підприємства	333
5.1. Теоретико-методологічні засади організаційно-економічного механізму управління формуванням інноваційної культури промислового підприємства	333
5.2. Оптимізація стану інноваційної культури промислового підприємства в контексті забезпечення його економічної стійкості	351
5.3. Управління інноваційною культурою в системі заходів формування інноваційно-сприятливого середовища на промисловому підприємстві	374
Висновки до розділу 5	407
Висновки	411
Список використаної літератури	419
Додатки	466